

HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA IRIMIA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI¹

Art. 1 din Protocolul nr. 1 La Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează cu privire la protecția proprietății. Astfel „orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

I. Sub aspect procedural vom reține că²:

1. Domnul Constantin Irimia (reclamantul), a sesizat Curtea la 4 aprilie 2003, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția).

2. La 15 iunie 2007, Curtea a hotărât să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu dispozițiile art. 29 § 3 din Convenție, aceasta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

III. În fapt se va reține că versiunile furnizate de către părțile aflate în conflict judiciar nu au corespuns, astfel:

3. Reclamantul s-a născut în 1936 și locuiește în Pașcani.

4. La 24 martie 1992, Judecătoria Pașcani a admis acțiunea reclamantului și i-a recunoscut dreptul de proprietate, împreună cu frații săi, pentru un teren de 8,64 ha situat în comuna Stolniceni-Prăjescu. Hotărârea respectivă a rămas definitivă.

5. La 17 martie 1993, autoritatea administrativă județeană a recunoscut dreptul de proprietate al reclamantului și a dispus autorităților locale să îi permită să intre în posesia a 8,64 ha de teren

agricol. Autoritățile locale nu și-au îndeplinit sarcina și, în consecință, reclamantul a introdus o acțiune în contencios administrativ.

6. La 18 noiembrie 1994, Curtea de Apel Iași, prin decizie definitivă, a dispus autorităților locale să dea în posesia reclamantului și a fraților săi un teren de 8,64 ha în comuna Stolniceni-Prăjescu.

7. La 10 noiembrie 1998, reclamantul și cei 2 frați ai săi au primit în posesie 5 ha de teren în comuna Stolniceni-Prăjescu, și anume 0,9 ha intra muros și 4,1 ha extra muros. Cu toate acestea, la 4 iunie 2001, autoritățile locale au anulat punerile în posesie amintite, pe motiv că au fost ilegale și că terenurile au fost deja atribuite unor terțe persoane.

8. La 27 octombrie 2000, autoritatea administrativă județeană a recunoscut din nou dreptul de proprietate al reclamantului.

9. La 5 februarie și la 19 martie 2007, Consiliul local din Stolniceni-Prăjescu a informat atât autoritățile județene, cât și pe cele centrale că trebuie să repartizeze terenuri mai multor persoane, inclusiv reclamantului. Întrucât terenul în cauză era în posesia unei companii locale, consiliul local a solicitat transferarea acestui teren pe numele său, în vederea alocării ulterioare către persoanele îndreptățite.

10. Hotărârea din 18 noiembrie 1994 nu a fost pusă în executare.

III. În continuare, Curtea amintește în cuprinsul deciziei dispozițiile legale relevante din dreptul intern. În acest sens, se face referire la prevederile Legii fondului funciar nr. 18/1991 și Legii nr. 169 din 27 octombrie 1997 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, precum și prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990³.

IV. Cu privire la pretensele încălcări ale art. 6 § 1 din Convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, reclamantul s-a plâns că neexecutarea hotărârii pronunțate în favoarea sa i-a încălcat drepturile garantate de Convenție.

A. Cu privire la admisibilitate

¹ Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Irimia împotriva României, C 12334/03, din 17 iunie 2008, publicată în M. Of., I, nr. 288 din 22 mai 2013.

² Pentru simplificarea lecturii au fost numerotate doar aspectele relevante.

³ Dreptul intern relevant este descris în Hotărârea Sabin Popescu împotriva României (nr. 48.102/99, pct. 42-46, 2 martie 2004).

11. Curtea constată că prezenta cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. În continuare, constată că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

12. Guvernul a susținut că, întrucât terenul care a aparținut tatălui reclamantului a fost atribuit unor terțe persoane, autoritățile locale au făcut un efort considerabil pentru a obține alt teren din partea autorităților centrale, pentru a-l pune la dispoziția solicitantului, în vederea executării hotărârii.

13. Reclamantul a contestat acest argument.

14. Curtea constată că, deși autoritățile aveau obligația de a executa hotărârile judecătorești, de exemplu prin repunerea reclamantului și a fraților săi în posesia terenului din prezenta cauză, Hotărârea din 18 noiembrie 1994 nu a fost executată până în prezent. Cu toate acestea, hotărârea respectivă este în continuare valabilă, întrucât nu a fost introdusă nicio acțiune, potrivit legislației românești, pentru modificarea sau anularea sa, în fața instanțelor interne. Instanțele pot pune capăt situației continue de neexecutare în alt mod decât prin executare numai printr-o astfel de anulare sau modificare cu o obligație echivalentă (a se vedea Sabin Popescu împotriva României nr. 48.102/99, pct. 54, 2 martie 2004).

15. Având în vedere jurisprudența sa cu privire la acest subiect (a se vedea Mihai-Iulian Popescu împotriva României, nr. 2.911/02, pct. 46, 29 septembrie 2005), Curtea consideră că, în cauza de față, autoritățile nu l-au informat pe reclamant, printr-o decizie formală, cu privire la pretinsa imposibilitate obiectivă de executare *ad litteram* a hotărârii menționate și nu au efectuat demersurile necesare pentru executarea acesteia printr-o măsură echivalentă. În plus, instanțele naționale nu s-au pronunțat niciodată referitor la faptul că executarea Hotărârii din 18 noiembrie 1994 era destinată eșecului ca urmare a lipsei de terenuri la nivel local.

16. Curtea a constatat în mod frecvent încălcări ale art. 6 § 1 din Convenție și ale art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în cauze care au ridicat probleme similare celor din speță (a se vedea, printre altele, Sabin Popescu, citată anterior; Dagne și alții împotriva României, nr. 78.047/01, 7 aprilie 2005).

17. După ce a examinat elementele care i-au fost prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a

expus niciun fapt și niciun argument care să poată conduce la o altă concluzie în speță. Prin urmare, au fost încălcate art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

C. Prejudiciul

18. Reclamantul a solicitat 25.000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și 100.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral. Acesta a prezentat un raport de expertiză prin care era evaluată lipsa de folosință pentru 5,10 ha, între 2001 și 2007, în sumă de 59.135 lei noi românești (RON), și se considera că valoarea a 8,64 ha este de 100.144 RON.

19. Guvernul a considerat că sumele pretinse erau excesive. Guvernul a contestat raportul de expertiză, deoarece nu menționa nici suma de 100.144 RON, nici suprafața de teren menționată în Hotărârea din 24 martie 1992. De asemenea, Guvernul a arătat că reclamantul nu era în măsură să pretindă lipsa de folosință pentru întreaga suprafață de 8,64 ha, deoarece nu era singurul succesor.

20. Guvernul a transmis un raport de expertiză care evalua valorile minime ale terenului în comuna Stolniceni-Prăjescu la 2-3 EUR per m² pentru terenul intra muros și 0,2-0,3 EUR per m² pentru terenul agricol extra muros.

Referitor la lipsa de folosință, în lumina jurisprudenței Curții [Anghelescu împotriva României, nr. 29.411/95, pct. 75-77, 9 aprilie 2002, Buzatu împotriva României (reparație echitabilă), nr. 34.642/97, pct. 18, 27 ianuarie 2005], aceasta nu ar trebui luată în considerare. În continuare, Guvernul consideră că o constatare a încălcării ar constitui, în sine, o reparație suficientă a oricărui prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit reclamantul.

21. Curtea reamintește că, atunci când se constată o încălcare a Convenției într-o hotărâre, statul pârât are obligația legală de a pune capăt respectivei încălcări și de a-i repara consecințele, astfel încât să restabilească pe cât posibil situația existentă înainte de încălcare [a se vedea Iatridis împotriva Greciei (reparație echitabilă) (MC), nr. 31.107/96, pct. 32, CEDO 2000-XI].

22. Curtea consideră, date fiind circumstanțele speței, că executarea *ad litteram* a Hotărârii din 18 noiembrie 1994 ar plasa reclamantul, pe cât posibil, într-o situație echivalentă cu aceea în care s-ar fi aflat dacă nu ar fi fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

23. În lipsa unei asemenea executări din partea statului pârât în termen de 3 luni de la data la care această hotărâre devine definitivă, Curtea afirmă că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, cu titlu de prejudiciu material, o sumă corespunzătoare cu valoarea actuală a proprietății. Ținând seama de informațiile aflate la dispoziția sa cu privire la prețurile imobiliare de pe piața locală și de faptul că Hotărârea din 24 martie 1992 a recunoscut dreptul de proprietate al reclamantului și al fraților săi, Curtea apreciază că statul pârât ar trebui să plătească reclamantului suma de 20.000 EUR cu titlu de prejudiciu material.

24. În ceea ce privește suma de bani pretinsă de reclamant pentru lipsa de folosință sau a oricăror beneficii din 2001, Curtea respinge această pretenție, ținând seama, pe de o parte, că a dispus *restitutio in integrum* ca reparație în temeiul art. 41 din Convenție și, pe de altă parte, că acordarea unei sume de bani în acest temei ar reprezenta un proces speculativ, dat fiind că folosința unei proprietăți depinde de mai mulți factori. Cu toate acestea, Curtea va ține seama de privarea de proprietate când va calcula prejudiciul moral (a se vedea, între altele, Rusu și alții împotriva României, nr. 4.198/03, pct. 36, 19 iulie 2007).

25. Curtea consideră că ingerințele semnificative în dreptul reclamantului de a apela la o instanță și de a se bucura netulburat de bunurile sale nu ar putea fi compensate în mod adecvat prin simpla constatare a încălcării art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Pronunțându-se în echitate, în conformitate art. 41 din Convenție, Curtea acordă reclamantului 3.000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

În unanimitate,
C U R T E A:

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că au fost încălcate art. 6 § 1 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
3. hotărăște:
  - a) că statul pârât trebuie să asigure, prin mijloace adecvate, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, executarea Hotărârii din 18 noiembrie 1994 a Curții de Apel Iași;

- b) că, dacă nu este executată această hotărâre, statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în același termen de 3 luni, suma de 20.000 EUR (douăzeci de mii de euro), plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material;

- c) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în același termen de 3 luni, suma de 3.000 EUR (trei mii de euro), plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral;

- d) că sumele de mai sus trebuie convertite în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

- e) că, de la expirarea termenului menționat de 3 luni și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu 3 puncte procentuale;

4. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Comentariu

În interpretarea art. 6 din Convenție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului subliniază faptul că dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești reprezintă unul dintre aspectele dreptului de acces la justiție. În acest sens, nepunerea în aplicare de către autoritățile române a Hotărârii din 18 noiembrie 1994, decizie ce nu a fost desființată, reprezintă o situație continuă de nerespectare a unei hotărâri judecătorești, adică de limitare a dreptului efectiv de acces la justiție.

Curtea remarcă faptul că instanța națională a dispus autorităților locale să dea în posesia reclamantului și a fraților săi un teren de 8,64 ha. Prin urmare, s-a dat naștere în beneficiul reclamantului unui „bun”, în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional. În opinia instanței de la Strasbourg, în acest caz neexecutarea hotărârii judecătorești constituie, pe lângă încălcarea art. 6. alin 1 din Convenție, și o ingerință în dreptul său la respectarea bunurilor, așa cum este prevăzut de prima frază a primului alineat al art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

Marius Mocanu